ЦРНОГОРСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЈЕТНОСТИ
ГЛАСНИК ОДЈЕЉЕЊА УМЈЕТНОСТИ, 28, 2010.

ЧЕРНОГОРСКАЯ АКАДЕМИЯ НАУК И ИСКУССВ
ГЛАСНИК ОТДЕЛЕНИЯ ИСКУССТВ, 28, 2010.

THE MONTENEGRIN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS
GLASNIK OF THE DEPARTMENT OF ARTS, 28, 2010.

UDK 811.163.4'336.582.2:002(497.16)(091)
811.163.4'336.582.4:002(497.16)(09l)

Сања ШУБАРИЋ*

О ОБЛИЦИМА АОРИСТА И ИМПЕРФЕКТА У РУКОПИСИМА ЦРНОГОРСКОГ СЕНАТА

Апстракт: У раду се представљају морфолошке карактеристике аориста и имперфекта утврђене у сенатској документацији насталој у другој половини XIX вијека.

Кључне ријечи: документа Црногорског сената, аорист, имперфекат, глагол, глаголска врста, инфинитивна основа, презентска основа

Документа Црногорског сената чувају се као посебни фондови у Библиотечко-архивском одјељењу Народног музеја Црне Горе на Цетињу и у Државном архиву Црне Горе такође на Цетињу. У циљу шире анализе језичког израза документације Црногорског сената, прегледали смо више хиљада докумената и направили најприје избор од пар хиљада докумената, која смо уз помоћ архивиста и фотокопирали. На тај начин образовали смо сопствени фонд сенатских списа. Ишчитавањем сваког појединачног документа наш избор за језичку анализу свео се на 740 докумената[1].

* Асистент на Филозофском факултету у Никшићу

[1] **Д** – документа

Д1 – 96, VII, 1860, Библиотечко-архивско одјељење Народног музеја (у даљем тексту – БАОНМ); **Д2** – 120, IX, 1860, БАОНМ; **Д3** – 121, IX, 1860, БАОНМ; **Д4** – 122(1), IX, 1860, БАОНМ; **Д5** – 140, X, 1860, БАОНМ; **Д6** – 144(1), X, 1860, БАОНМ; **Д7** – 144(3), X, 1860, БАОНМ; **Д8** – 144(4), X, 1860, БАОНМ; **Д9** – 144(7), X, 1860, БАОНМ; **Д10** – 146, X, 1860, БАОНМ; **Д11** – 152, XI, 1860, БАОНМ; **Д12** – 153, XI, 1860, БАОНМ; **Д13** – ПС-2; 1/1860, ф. 1, Државни архив (у даљем тексту – ДА); **Д14** – 1, I, 1861, БАОНМ; **Д15** – 7, II, 1861, БАОНМ; **Д16** – 8, II, 1861, БАОНМ; **Д17** – 16, III, 1861, БАОНМ; **Д18** – 20, IV, 1861, БАОНМ; **Д19** – 21, IV, 1861, БАОНМ; **Д20** – 26, V, 1861, БАОНМ; **Д21** – 31, V, 1861, БА-

ОНМ; **Д22** – 33, V, 1861, БАОНМ; **Д23** – 36, V, 1861, БАОНМ; **Д24** – 39, V, 1861, БАОНМ; **Д25** – 40, V, 1861, БАОНМ; **Д26** – 41, V, 1861, БАОНМ; **Д27** – 46, V, 1861, БАОНМ; **Д28** – 49, VI, 1861, БАОНМ; **Д29** – 51, VI, 1861, БАОНМ; **Д30** – 53, VI, 1861, БАОНМ; **Д31** – 54, VI, 1861, БАОНМ; **Д32** – 56, VI, 1861, БАОНМ; **Д33** – 66, VII, 1861, БАОНМ; **Д34** – 68, VII, 1861, БАОНМ; **Д35** – 72, VII, 1861, БАОНМ; **Д36** – 74, VII, 1861, БАОНМ; **Д37** – 79, VIII, 1861, БАОНМ; **Д38** – 83, IX, 1861, БАОНМ; **Д39** – 84, IX, 1861, БАОНМ; **Д40** – 85, IX, 1861, БАОНМ; **Д41** – 87, IX, 1861, БАОНМ; **Д42** – 88, IX, 1861, БАОНМ; **Д43** – 90, IX, 1861, БАОНМ; **Д44** – 94, X, 1861, БАОНМ; **Д45** – 96, X, 1861, БАОНМ; **Д46** – 98, X, 1861, БАОНМ; **Д47** – 99, X, 1861, БАОНМ; **Д48** – 101, X, 1861, БАОНМ; **Д49** – 107, XI, 1861, БАОНМ; **Д50** – 111, XII, 1861, БАОНМ; **Д51** – 112, XII, 1861, БАОНМ; **Д52** – 113, XII, 1861, БАОНМ; **Д53** – 116, XII, 1861, БАОНМ; **Д54** – 117, XII, 1861, БАОНМ; **Д55** – ПС-1; 1/1861, ф. 1, ДА; **Д56** – 3, I, 1862, БАОНМ; **Д57** – 15, VII, 1862, БАОНМ; **Д58** – 17 а, VIII, 1862, БАОНМ; **Д59** – 19, VIII, 1862, БАОНМ; **Д60** – 23(1), VIII, 1862, БАОНМ; **Д61** – 17, VIII, 1862, БАОНМ; **Д62** – 37, XI, 1862, БАОНМ; **Д63** – 9, VI, 1862, БАОНМ; **Д64** – 1, I, 1863, БАОНМ; **Д65** – 8, I, 1863, БАОНМ; **Д66** – 15, I, 1863, БАОНМ; **Д67** – 30, II, 1863, БАОНМ; **Д68** – 32, II, 1863, БАОНМ; **Д69** – 47, III, 1863, БАОНМ; **Д70** – 52/2, IV, 1863, БАОНМ; **Д71** – 53, IV, 1863, БАОНМ; **Д72** – 55, IV, 1863, БАОНМ; **Д73** – 67, V, 1863, БАОНМ; **Д74** – 68, V, 1863, БАОНМ; **Д75** – 73, V, 1863, БАОНМ; **Д76** – 83, VI, 1863, БАОНМ; **Д77** – 87, VI, 1863, БАОНМ; **Д78** – 92, VI, 1863, БАОНМ; **Д79** – 94, VII, 1863, БАОНМ; **Д80** – 97, VII, 1863, БАОНМ; **Д81** – 100, VII, 1863, БАОНМ; **Д82** – 101, VII, 1863, БАОНМ; **Д83** – 109, VII, 1863, БАОНМ; **Д84** – 111, VII, 1863, БАОНМ; **Д85** – 130, VIII, 1863, БАОНМ; **Д86** – 132, VIII, 1863, БАОНМ; **Д87** – 133, VIII, 1863, БАОНМ; **Д88** – 144, VIII, 1863, БАОНМ; **Д89** – 147, VIII, 1863, БАОНМ; **Д90** – 159, IX, 1863, БАОНМ; **Д91** – 209, X, 1863, БАОНМ; **Д92** – 220, X, 1863, БАОНМ; **Д93** – 227, XI, 1863, БАОНМ; **Д94** – 228, XI, 1863, БАОНМ; **Д95** – 231, XI, 1863, БАОНМ; **Д96** – 233, XI, 1863, БАОНМ; **Д97** – 241, XII, 1863, БАОНМ; **Д98** – 242, XII, 1863, БАОНМ; **Д99** – 1, I, 1864, БАОНМ; **Д100** – 3, I, 1864, БАОНМ; **Д101** – 7, I, 1864, БАОНМ; **Д102** – 9, I, 1864, БАОНМ; **Д103** – 11, I, 1864, БАОНМ; **Д104** – 22, II, 1864, БАОНМ; **Д105** – 28, II, 1864, БАОНМ; **Д106** – 37, III, 1864, БАОНМ; **Д107** – 45, IV, 1864, БАОНМ; **Д108** – 50, IV, 1864, БАОНМ; **Д109** – 62, V, 1864, БАОНМ; **Д110** – 66, V, 1864, БАОНМ; **Д111** – 72, V, 1864, БАОНМ; **Д112** – 91, VI, 1864, БАОНМ; **Д113** – 92, VI, 1864, БАОНМ; **Д114** – 99, VII, 1864, БАОНМ; **Д115** – 101, VII, 1864, БАОНМ; **Д116** – 105, VII, 1864, БАОНМ; **Д117** – 107, VII, 1864, БАОНМ; **Д118** – 115, VII, 1864, БАОНМ; **Д119** – 136, VIII, 1864, БАОНМ; **Д120** – 137, VIII, 1864, БАОНМ; **Д121** – 144, VIII, 1864, БАОНМ; **Д122** – 147, VIII, 1864, БАОНМ; **Д123** – 149, IX, 1864, БАОНМ; **Д124** – 163, X, 1864, БАОНМ; **Д125** – ПС-2; 1/1864, ф. 1, ДА; **Д126** – ПС-2; 2/1864, ф. 1, ДА; **Д127** – 3, I, 1865, БАОНМ; **Д128** – 46, IV, 1865, БАОНМ; **Д129** – 74, VI, 1865, БАОНМ; **Д130** – 81, VII, 1865, БАОНМ; **Д131** – 83, VII, 1865, БАОНМ; **Д132** – 92, VIII, 1865, БАОНМ; **Д133** – 106, IX, 1865, БАОНМ; **Д134** – 133, XI, 1865, БАОНМ; **Д135** – 144, XI, 1865, БАОНМ; **Д136** – 152, XII, 1865, БАОНМ; **Д137** – 158, XII, 1865, БАОНМ; **Д138** – 11, I, 1866, БАОНМ; **Д139** – 16, I, 1866, БАОНМ; **Д140** – 21, II, 1866, БАОНМ; **Д141** – 36, II, 1866, БАОНМ; **Д142** – 65, III, 1866, БАОНМ; **Д143** – 75, IV, 1866, БАОНМ; **Д144** – 111, V, 1866, БА-

ОНМ; **Д145** – 135, VI, 1866, БАОНМ; **Д146** – 182, IX, 1866, БАОНМ; **Д147** – 184, IX, 1866, БАОНМ; **Д148** – 192, X, 1866, БАОНМ; **Д149** – 201, XI, 1866, БАОНМ; **Д150** – 221, XII, 1866, БАОНМ; **Д151** – 227, XII, 1866, БАОНМ; **Д152** – 34, III, 1867, БАОНМ; **Д153** – 50, IV, 1867, БАОНМ; **Д154** – 53, IV, 1867, БАОНМ; **Д155** – 59, IV, 1867, БАОНМ; **Д156** – 63, V, 1867, БАОНМ; **Д157** – 89, VII, 1867, БАОНМ; **Д158** – 90, VII, 1867, БАОНМ; **Д159** – 91, VII, 1867, БАОНМ; **Д160** – 100, VIII, 1867, БАОНМ; **Д161** – 106, IX, 1867, БАОНМ; **Д162** – ПС-9; 1/1867, ДА; **Д163** – ПС-18; 1/1867, ДА; **Д164** – 6(3), I, 1868, БАОНМ; **Д165** – 14, II, 1868, БАОНМ; **Д166** – 23(2), II, 1868, БАОНМ; **Д167** – 30, III, 1868, БАОНМ; **Д168** – 35, III, 1868, БАОНМ; **Д169** – 42, IV, 1868, БАОНМ; **Д170** – 45, IV, 1868, БАОНМ; **Д171** – 50, IV, 1868, БАОНМ; **Д172** – 67, V, 1868, БАОНМ; **Д173** – 90(1), VI, 1868, БАОНМ; **Д174** – 90(2), VI, 1868, БАОНМ; **Д175** – 116, VIII, 1868, БАОНМ; **Д176** – 124, VIII, 1868, БАОНМ; **Д177** – 132, VIII, 1868, БАОНМ; **Д178** – 134(2), VIII, 1868, БАОНМ; **Д179** – 140, IX, 1868, БАОНМ; **Д180** – 141, IX, 1868, БАОНМ; **Д181** – 147, IX, 1868, БАОНМ; **Д182** – 164, IX, 1868, БАОНМ; **Д183** – 176, X, 1868, БАОНМ; **Д184** – 177 а, X, 1868, БАОНМ; **Д185** – 193, XII, 1868, БАОНМ; **Д186** – 206, XII, 1868, БАОНМ; **Д187** – 209(7), XII, 1868, БАОНМ; **Д188** – ПС-5; 1/1868, ф. 1, ДА; **Д189** – ПС-10; 1/1868, ф. 1, ДА; **Д190** – ПС-12; 1/1868, ф. 1, ДА; **Д191** – 8, I, 1869, БАОНМ; **Д192** – 56, IV, 1869, БАОНМ; **Д193** – 63, V, 1869, БАОНМ; **Д194** – 66, V, 1869, БАОНМ; **Д195** – 72, V, 1869, БАОНМ; **Д196** – 73, V, 1869, БАОНМ; **Д197** – 75, V, 1869, БАОНМ; **Д198** – 76, V, 1869, БАОНМ; **Д199** – 77, V, 1869, БАОНМ; **Д200** – 82, V, 1869, БАОНМ; **Д201** – 83, V, 1869, БАОНМ; **Д202** – 86, V, 1869, БАОНМ; **Д203** – 90, VI, 1869, БАОНМ; **Д204** – 91, VI, 1869, БАОНМ; **Д205** – 96, VI, 1869, БАОНМ; **Д206** – 98, VI, 1869, БАОНМ; **Д207** – 100, VI, 1869, БАОНМ; **Д208** – 101, VI, 1869, БАОНМ; **Д209** – 102, VI, 1869, БАОНМ; **Д210** – 105, VI, 1869, БАОНМ; **Д211** – 110, VI, 1869, БАОНМ; **Д212** – 117, VI, 1869, БАОНМ; **Д213** – 118, VI, 1869, БАОНМ; **Д214** – 124, VII, 1869, БАОНМ; **Д215** – 126, VII, 1869, БАОНМ; **Д216** – 131, VII, 1869, БАОНМ; **Д217** – 148, VII, 1869, БАОНМ; **Д218** – 149, VII, 1869, БАОНМ; **Д219** – 152, VII, 1869, БАОНМ; **Д220** – 154, VII, 1869, БАОНМ; **Д221** – 161, VIII, 1869, БАОНМ; **Д222** – 163, VIII, 1869, БАОНМ; **Д223** – 170, VIII, 1869, БАОНМ; **Д224** – 189, IX, 1869, БАОНМ; **Д225** – 193(1), IX, 1869, БАОНМ; **Д226** – 214, X, 1869, БАОНМ; **Д227** – 224, XI, 1869, БАОНМ; **Д228** – 236, XI, 1869, БАОНМ; **Д229** – 258, XII, 1869, БАОНМ; **Д230** – 261, XII, 1869, БАОНМ; **Д231** – ПС-8; 1/1869, ф. 2, ДА; **Д232** – ПС-8; 2/1869, ф. 2, ДА; **Д233** – ПС-14; 3/1869 и ПС-14; 1/1869, ф. 2, ДА; **Д234** – ПС-32; 1/1869, ф. 2, ДА; **Д235** – ПС-88; 1/1869, ф. 2, ДА; **Д236** – ПС-97; 1/1869, ф. 2, ДА; **Д237** – ПС-106; 1/1869, ф. 2, ДА; **Д238** – ПС-173; 1/1869, ф. 2, ДА; **Д239** – ПС-195; 1/1869, ф. 2, ДА; **Д240** – ПС-235; 1/1869, ф. 2, ДА; **Д241** – ПС-283; 1/1869, ф. 2, ДА; **Д242** – ПС-288; 3/1869, ф. 2, ДА; **Д243** – ПС-296; 1/1869, ф. 2, ДА; **Д244** – ПС-321; 1/1869, ф. 2, ДА; **Д245** – ПС-325; 1/1869, ф. 2, ДА; **Д246** – ПС-327; 1/1869, ф. 2, ДА; **Д247** – ПС-345; 1/1869, ф. 3, ДА; **Д248** – ПС-348; 1/1869, ф. 3, ДА; **Д249** – 4, I, 1870, БАОНМ; **Д250** – 5, I, 1870, БАОНМ; **Д251** – 46, II, 1870, БАОНМ; **Д252** – 53, II, 1870, БАОНМ; **Д253** – 62, III, 1870, БАОНМ; **Д254** – 66, III, 1870, БАОНМ; **Д255** – 74, III, 1870, БАОНМ; **Д256** – 94(4), IV, 1870, БАОНМ; **Д257** – 155, VIII, 1870, БАОНМ; **Д258** – 163, VIII, 1870, БАОНМ; **Д259** – 198, XII, 1870, БАОНМ; **Д260** – ПС-20; 1/1870, ф. 4, ДА; **Д261** – ПС-48;

1/1870, ф. 4, ДА; **Д262** – ПС-100; 1/1870, ф. 4, ДА; **Д263** – ПС-109; 1/1870, ф. 4, ДА; **Д264** – ПС-175; 1/1870, ф. 4, ДА; **Д265** – ПС-188; 1/1870, ф. 4, ДА; **Д266** – ПС-190; 1/1870, ф. 4, ДА; **Д267** – ПС-220; 1/1870, ф. 4, ДА; **Д268** – ПС-222; 1/1870, ф. 4, ДА; **Д269** – ПС-237; 1/1870, ф. 4, ДА; **Д270** – ПС-381; 1/1870, ф. 5, ДА; **Д271** – ПС-415; 1/1870, ф. 5, ДА; **Д272** – ПС-417; 1/1870, ф. 5, ДА; **Д273** – ПС-461; 1/1870, ф. 5, ДА; **Д274** – ПС-515; 1/1870, ф. 5, ДА; **Д275** – ПС-529; 1/1870, ф. 5, ДА; **Д276** – ПС-530; 1/1870, ф. 5, ДА; **Д277** – ПС-565; 1/1870, ф. 6, ДА; **Д278** – ПС-577; 1/1870, ф. 6, ДА; **Д279** – ПС-586; 1/1870, ф. 6, ДА; **Д280** – ПС-593; 1/1870, ф. 6, ДА; **Д281** – ПС-600; 1/1870, ф. 6, ДА; **Д282** – ПС-702; 1/1870, ПС-702; 2/1870, ф. 6, ДА; **Д283** – ПС-758; 1/1870, ф. 6, ДА; **Д284** – ПС-777; 1/1870, ф. 6, ДА; **Д285** – ПС-778; 1/1870, ф. 6, ДА; **Д286** – ПС-812; 1/1870, ПС-812; 2/1870, ф. 6, ДА; **Д287** – 1, I, 1871, БАОНМ; **Д288** – 17, I, 1871, БАОНМ; **Д289** – 25, I, 1871, БАОНМ; **Д290** – 28, I, 1871, БАОНМ; **Д291** – 36, II, 1871, БАОНМ; **Д292** – 37, II, 1871, БАОНМ; **Д293** – 43, II, 1871, БАОНМ; **Д294** – 71, II, 1871, БАОНМ; **Д295** – 83, II, 1871, БАОНМ; **Д296** – 84, II, 1871, БАОНМ; **Д297** – 84(1), II, 1871, БАОНМ; **Д298** – 85, II, 1871, БАОНМ; **Д299** – 91, III, 1871, БАОНМ; **Д300** – 96, III, 1871, БАОНМ; **Д301** – 102, III, 1871, БАОНМ; **Д302** – 110, III, 1871, БАОНМ; **Д303** – 111, III, 1871, БАОНМ; **Д304** – 121, IV, 1871, БАОНМ; **Д305** – 124, IV, 1871, БАОНМ; **Д306** – 125, IV, 1871, БАОНМ; **Д307** – 135, V, 1871, БАОНМ; **Д308** – 160, V, 1871, БАОНМ; **Д309** – 161, V, 1871, БАОНМ; **Д310** – 164, V, 1871, БАОНМ; **Д311** – 166, V, 1871, БАОНМ; **Д312** – 191, VII, 1871, БАОНМ; **Д313** – 193, VII, 1871, БАОНМ; **Д314** – 197, VII, 1871, БАОНМ; **Д315** – 200, VII, 1871, БАОНМ; **Д316** – 202, VII, 1871, БАОНМ; **Д317** – 207, VIII, 1871, БАОНМ; **Д318** – 210, VIII, 1871, БАОНМ; **Д319** – 231, IX, 1871, БАОНМ; **Д320** – 233, IX, 1871, БАОНМ; **Д321** – 234, IX, 1871, БАОНМ; **Д322** – 239, IX, 1871, БАОНМ; **Д323** – 254, XI, 1871, БАОНМ; **Д324** – 265, XII, 1871, БАОНМ; **Д325** – 266, XII, 1871, БАОНМ; **Д326** – 267, XII, 1871, БАОНМ; **Д327** – ПС-3; 1/1871, ф. 7, ДА; **Д328** – ПС-3; 3/1871, ф. 7, ДА; **Д329** – ПС-36; 1/1871, ф. 7, ДА; **Д330** – ПС-106; 1/1871, ф. 7, ДА; **Д331** – ПС-107; 1/1871, ПС-107; 2/1871, ф. 7, ДА; **Д332** – ПС-186; 1/1871, ф. 7, ДА; **Д333** – ПС-231; 1/1871, ф. 7, ДА; **Д334** – ПС-254; 1/1871, ф. 7, ДА; **Д335** – ПС-332; 1/1871, ф. 8, ДА; **Д336** – ПС-340; 1/1871, ф. 8, ДА; **Д337** – ПС-414; 1/1871, ф. 8, ДА; **Д338** – ПС-453; 1/1871, ф. 8, ДА; **Д339** – ПС-554; 1/1871, ф. 8, ДА; **Д340** – ПС-578; 1/1871, ф. 8, ДА; **Д341** – ПС-603; 1/1871, ф. 6, ДА; **Д342** – ПС-623; 1/1871, ф. 6, ДА; **Д343** – ПС-645; 1/1871, ф. 6, ДА; **Д344** – ПС-690; 1/1871, ф. 6, ДА; **Д345** – ПС-762; 2/1871, ф. 6, ДА; **Д346** – ПС-786; 1/1871, ф. 6, ДА; **Д347** – ПС-840; 1/1871, ф. 6, ДА; **Д348** – ПС-855; 1/1871, ф. 6, ДА; **Д349** – ПС-873; 1/1871, ф. 6, ДА; **Д350** – ПС-877; 1/1871, ф. 6, ДА; **Д351** – ПС-897; 1/1871, ф. 6, ДА; **Д352** – ПС-898; 1/1871, ф. 6, ДА; **Д353** – 39(1), II, 1872, БАОНМ; **Д354** – 39(2), II, 1872, БАОНМ; **Д355** – 60, II, 1872, БАОНМ; **Д356** – 72, III, 1872, БАОНМ; **Д357** – 73, III, 1872, БАОНМ; **Д358** – 90, III, 1872, БАОНМ; **Д359** – 92, III, 1872, БАОНМ; **Д360** – 95, III, 1872, БАОНМ; **Д361** – 102, IV, 1872, БАОНМ; **Д362** – 128, V, 1872, БАОНМ; **Д363** – 149(3), 149(1), V, 1872, БАОНМ; **Д364** – 158, V, 1872, БАОНМ; **Д365** – 192, VI, 1872, БАОНМ; **Д366** – 198(2), VI, 1872, БАОНМ; **Д367** – 211, VII, 1872, БАОНМ; **Д368** – 222, VII, 1872, БАОНМ; **Д369** – 226, VII, 1872, БАОНМ; **Д370** – 236, VIII, 1872, БАОНМ; **Д371** – 241, VIII, 1872, БАОНМ; **Д372** – 244, VIII, 1872, БАОНМ; **Д373** –

268, IX, 1872, БАОНМ; **Д374** – 269, IX, 1872, БАОНМ; **Д375** – 272, IX, 1872, БАОНМ; **Д376** – 274(2), IX, 1872, БАОНМ; **Д377** – 279, IX, 1872, БАОНМ; **Д378** – 286, IX, 1872, БАОНМ; **Д379** – 295(1), 295(2), X, 1872, БАОНМ; **Д380** – 299, X, 1872, БАОНМ; **Д381** – 301, X, 1872, БАОНМ; **Д382** – 305(2), 305(1), X, 1872, БАОНМ; **Д383** – 310, X, 1872, БАОНМ; **Д384** – 313, X, 1872, БАОНМ; **Д385** – 322, X, 1872, БАОНМ; **Д386** – 333(2), 333(1), XI, 1872, БАОНМ; **Д387** – 334, XI, 1872, БАОНМ; **Д388** – 336, XI, 1872, БАОНМ; **Д389** – 339, XI, 1872, БАОНМ; **Д390** – 342, XI, 1872, БАОНМ; **Д391** – 343, XI, 1872, БАОНМ; **Д392** – 351, XI, 1872, БАОНМ; **Д393** – 361, XI, 1872, БАОНМ; **Д394** – 364, XI, 1872, БАОНМ; **Д395** – 374, XII, 1872, БАОНМ; **Д396** – 381, XII, 1872, БАОНМ; **Д397** – 382, XII, 1872, БАОНМ; **Д398** – 384, XII, 1872, БАОНМ; **Д399** – 397, XII, 1872, БАОНМ; **Д400** – ПС-20; 1/1872, ф. 7, ДА; **Д401** – ПС-20; 2/1872, ф. 7, ДА; **Д402** – ПС-61; 1/1872, ф. 7, ДА; **Д403** – ПС-61; 2/1872, ф. 7, ДА; **Д404** – ПС-64; 1/1872, ф. 7, ДА; **Д405** – ПС-64; 2/1872, ф. 7, ДА; **Д406** – ПС-233; 1/1872, ф. 7, ДА; **Д407** – ПС-260; 1/1872, ф. 7, ДА; **Д408** – ПС-277; 1/1872, ф. 7, ДА; **Д409** – ПС-312; 1/1872, ПС-312; 2/1872, ф. 8 II, ДА; **Д410** – ПС-479; 1/1872, ПС-479; 2/1872, ф. 8 II, ДА; **Д411** – ПС-881; 1/1872, ф. 8 Б II, ДА; **Д412** – ПС-908; 1/1872, ф. 8 Б II, ДА; **Д413** – 43, II, 1873, БАОНМ; **Д414** – 51, II, 1873, БАОНМ; **Д415** – 82, III, 1873, БАОНМ; **Д416** – 159, V, 1873, БАОНМ; **Д417** – 165, V, 1873, БАОНМ; **Д418** – 179, V, 1873, БАОНМ; **Д419** – 214, VI, 1873, БАОНМ; **Д420** – 251, VII, 1873, БАОНМ; **Д421** – 300, VIII, 1873, БАОНМ; **Д422** – 329, IX, 1873, БАОНМ; **Д423** – 365, X, 1873, БАОНМ; **Д424** – 373, X, 1873, БАОНМ; **Д425** – 378, XI, 1873, БАОНМ; **Д426** – 387, XI, 1873, БАОНМ; **Д427** – 394, XI, 1873, БАОНМ; **Д428** – 403, XI, 1873, БАОНМ; **Д429** – 416, XI, 1873, БАОНМ; **Д430** – 420 (пр. 53), XII, 1873, БАОНМ; **Д431** – 434, XII, 1873, БАОНМ; **Д432** – 443, XII, 1873, БАОНМ; **Д433** – 454, XII, 1873, БАОНМ; **Д434** – ПС-47; 1/1873, ф. 9, ДА; **Д435** – ПС-73; 1/1873, ф. 9, ДА; **Д436** – ПС-153; 1/1873, ф. 9, ДА; **Д437** – ПС-169; 1/1873, ф. 9, ДА; **Д438** – ПС-172; 1/1873, ф. 9, ДА; **Д439** – ПС-190; 1/1873, ф. 9, ДА; **Д440** – ПС-198; 1/1873, ф. 9, ДА; **Д441** – ПС-352; 1/1873, ф. 10, ДА; **Д442** – ПС-365; 1/1873, ф. 10, ДА; **Д443** – ПС-368; 1/1873, ф. 10, ДА; **Д444** – ПС-386; 1/1873, ф. 10, ДА; **Д445** – ПС-423; 1/1873, ф. 10, ДА; **Д446** – ПС-435; 1/1873, ф. 10, ДА; **Д447** – ПС-446; 1/1873, ф. 10, ДА; **Д448** – ПС-467; 1/1873, 467; 2/1873, ф. 10, ДА; **Д449** – ПС-554; 1/1873, ф. 10 А, ДА; **Д450** – ПС-555; 1/1873, ф. 10 А, ДА; **Д451** – ПС-645; 1/1873, ф. 10 А, ДА; **Д452** – ПС-645; 2/1873, ф. 10 А, ДА; **Д453** – ПС-646; 1/1873, ф. 10 А, ДА; **Д454** – ПС-704; 1/1873, ф. 10 А, ДА; **Д455** – ПС-722; 1/1873, ф. 10 А, ДА; **Д456** – ПС-722; 3/1873, ф. 10 А, ДА; **Д457** – ПС-723; 1/1873, ф. 10 А, ДА; **Д458** – ПС-730; 1/1873, ф. 10 А, ДА; **Д459** – ПС-743; 1/1873, ф. 10 А, ДА; **Д460** – 4, I, 1874, БАОНМ; **Д461** – 14 пр. 2, I, 1874, БАОНМ; **Д462** – 23, I, 1874, БАОНМ; **Д463** – 90, II, 1874, БАОНМ; **Д464** – 104, III, 1874, БАОНМ; **Д465** – 104 пр. 33, III, 1874, БАОНМ; **Д466** – 108, III, 1874, БАОНМ; **Д467** – 115, III, 1874, БАОНМ; **Д468** – 118, III, 1874, БАОНМ; **Д469** – 135, IV, 1874, БАОНМ; **Д470** – 183, V, 1874, БАОНМ; **Д471** – 202, VI, 1874, БАОНМ; **Д472** – 215, VI, 1874, БАОНМ; **Д473** – 242, VII, 1874, БАОНМ; **Д474** – 245, VII, 1874, БАОНМ; **Д475** – 287, VIII, 1874, БАОНМ; **Д476** – 289 пр. 73, VIII, 1874, БАОНМ; **Д477** – 319, IX, 1874, БАОНМ; **Д478** – 375 пр. 110, XI, 1874, БАОНМ; **Д479** – 376, XI, 1874, БАОНМ; **Д480** – 398, XII, 1874, БАОНМ; **Д481** – ПС-54; 10/1874, ф. 11, ДА; **Д482** – ПС-55; 2/1874,

ф. 11, ДА; **Д483** – ПС-75; 4/1874, ф. 11, ДА; **Д484** – ПС-107; 1/1874, ф. 11, ДА; **Д485** – ПС-107; 3/1874, ф. 11, ДА; **Д486** – ПС-112; 3/1874, ф. 11, ДА; **Д487** – ПС-131; 1/1874, ф. 11, ДА; **Д488** – ПС-423; 1/1874, ф. 12 А, ДА; **Д489** – ПС-511; 1/1874, ф. 12 А, ДА; **Д490** – ПС-536; 1/1874, ф. 12 А, ДА; **Д491** – ПС-664; 1/1874, ф. 12 А, ДА; **Д492** – ПС-691; 1/1874, ф. 12 А, ДА; **Д493** – ПС-691; 2/1874, ф. 12 А, ДА; **Д494** – ПС-754; 2/1874, ф. 13, ДА; **Д495** – ПС-770; 1/1874, ПС-770; 2/1874, ф. 13, ДА; **Д496** – ПС-773; 1/1874, ф. 13, ДА; **Д497** – ПС-802; 1/1874, ф. 13, ДА; **Д498** – ПС-842; 1/1874, ф. 13, ДА; **Д499** – ПС-876; 1/1874, ф. 13, ДА; **Д500** – ПС-876; 3/1874, ф. 13, ДА; **Д501** – ПС-894; 1/1874, ф. 13, ДА; **Д502** – ПС-901; 1/1874, ф. 13, ДА; **Д503** – ПС-902; 1/1874, ф. 13, ДА; **Д504** – ПС-909; 1/1874, ПС-909; 2/1874, ф. 13, ДА; **Д505** – ПС-915; 1/1874, ф. 13, ДА; **Д506** – ПС-919; 1/1874, ф. 13 А, ДА; **Д507** – ПС-978; 1/1874, ф. 13 А, ДА; **Д508** – ПС-1023; 1/1874, ф. 13 А, ДА; **Д509** – ПС-1025; 1/1874, ф. 13 А, ДА; **Д510** – ПС-1025; 2/1874, ф. 13 А, ДА; **Д511** – ПС-1025; 3/1874, ф. 13 А, ДА; **Д512** – ПС-1031; 1/1874, ф. 13 А, ДА; **Д513** – ПС-1040; 1/1874, ф. 13 А, ДА; **Д514** – ПС-1047; 1/1874, ф. 13 А, ДА; **Д515** – ПС-1051; 1/1874, ф. 13 А, ДА; **Д516** – ПС-1054; 1/1874, ф. 13 А, ДА; **Д517** – ПС-1077; 1/1874, ф. 13 А, ДА; **Д518** – ПС-1091; 1/1874, ф. 13 А, ДА; **Д519** – ПС-1123; 1/1874, ф. 13 А, ДА; **Д520** – ПС-1123; 3/1874, ф. 13 А, ДА; **Д521** – ПС-1123; 4/1874, ф. 13 А, ДА; **Д522** – ПС-1159; 1/1874, ф. 13 А, ДА; **Д523** – 5 пр. 10, I, 1875, БАОНМ; **Д524** – 21, I, 1875, БАОНМ; **Д525** – 48, II, 1875, БАОНМ; **Д526** – 54, II, 1875, БАОНМ; **Д527** – 63, III, 1875, БАОНМ; **Д528** – 90, III, 1875, БАОНМ; **Д529** – 117, IV, 1875, БАОНМ; **Д530** – 286, IX, 1875, БАОНМ; **Д531** – 340, X, 1875, БАОНМ; **Д532** – 351, XI, 1875, БАОНМ; **Д533** – 363, XI, 1875, БАОНМ; **Д534** – 368, XI, 1875, БАОНМ; **Д535** – 387, XII, 1875, БАОНМ; **Д536** – 409, XII, 1875, БАОНМ; **Д537** – 436, XII, 1875, БАОНМ; **Д538** – ПС-34; 1/1875, ф. 14, ДА; **Д539** – ПС-34; 3/1875, ф. 14, ДА; **Д540** – ПС-81; 1/1875, ф. 14, ДА; **Д541** – ПС-121; 1/1875, ф. 14, ДА; **Д542** – ПС-129; 1/1875, ф. 14, ДА; **Д543** – ПС-129; 2/1875, ф. 14, ДА; **Д544** – ПС-196; 1/1875, ф. 14, ДА; **Д545** – ПС-199; 1/1875, ф. 14, ДА; **Д546** – ПС-208; 28/1875, ф. 14, ДА; **Д547** – ПС-215; 1/1875, ф. 14, ДА; **Д548** – ПС-311; 1/1875, ф. 14 А, ДА; **Д549** – ПС-339; 1/1875, ф. 14 А, ДА; **Д550** – ПС-366; 1/1875, ф. 14 А, ДА; **Д551** – ПС-367; 1/1875, ф. 14 А, ДА; **Д552** – ПС-379; 1/1875, ф. 14 А, ДА; **Д553** – ПС-379; 3/1875, ф. 14 А, ДА; **Д554** – ПС-438; 1/1875, ф. 14 А, ДА; **Д555** – ПС-470; 1/1875, ф. 14 А, ДА; **Д556** – ПС-486; 1/1875, ф. 14 А, ДА; **Д557** – ПС-531; 2/1875, ПС-531; 3/1875, ф. 15, ДА; **Д558** – ПС-561; 1/1875, ф. 15, ДА; **Д559** – ПС-593; 1/1875, ф. 15, ДА; **Д560** – ПС-594; 1/1875, ф. 15, ДА; **Д561** – ПС-623; 1/1875, ф. 15, ДА; **Д562** – ПС-689; 1/1875, ф. 15, ДА; **Д563** – ПС-749; 1/1875, ф. 16, ДА; **Д564** – ПС-758; 1/1875, ф. 16, ДА; **Д565** – ПС-775; 1/1875, ф. 16, ДА; **Д566** – ПС-827; 1/1875, ф. 16, ДА; **Д567** – ПС-843; 1/1875, ф. 16, ДА; **Д568** – ПС-845; 1/1875, ф. 16, ДА; **Д569** – ПС-960; 1/1875, ф. 16, ДА; **Д570** – 23, I, 1876, БАОНМ; **Д571** – 34, I, 1876, БАОНМ; **Д572** – 40, I, 1876, БАОНМ; **Д573** – 51, II, 1876, БАОНМ; **Д574** – 128, III, 1876, БАОНМ; **Д575** – 135, III, 1876, БАОНМ; **Д576** – 141, III, 1876, БАОНМ; **Д577** – 184, V, 1876, БАОНМ; **Д578** – 204, VI, 1876, БАОНМ; **Д579** – 220, X, 1876, БАОНМ; **Д580** – 238, XII, 1876, БАОНМ; **Д581** – ПС-46; 4/1876, ф. 17, ДА; **Д582** – ПС-84; 1/1876, ф. 17, ДА; **Д583** – ПС-107; 1/1876, ф. 17, ДА; **Д584** – ПС-136; 1/1876, ф. 17, ДА; **Д585** – ПС-186; 1/1876, ф. 17 а, ДА;

Д586 – ПС-187; 1/1876, ф. 17 а, ДА; **Д587** – ПС-192; 1/1876, ф. 17 а, ДА; **Д588** – ПС-196; 1/1876, ф. 17 а, ДА; **Д589** – ПС-197; 1/1876, ПС-197; 2/1876, ф. 17 а, ДА; **Д590** – ПС-201; 1/1876, 201; 2/1876, ф. 17 а, ДА; **Д591** – ПС-203; 1/1876, ф. 17 а, ДА; **Д592** – ПС-249; 1/1876, ф. 17 а, ДА; **Д593** – ПС-255; 1/1876, ф. 17 а, ДА; **Д594** – ПС-261; 1/1876, ф. 17 а, ДА; **Д595** – ПС-372; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д596** – ПС-375; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д597** – ПС-428; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д598** – ПС-431; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д599** – ПС-437; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д600** – ПС-456; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д601** – ПС-475; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д602** – ПС-488; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д603** – ПС-496; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д604** – ПС-498; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д605** – ПС-521; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д606** – ПС-522; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д607** – ПС-524; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д608** – ПС-575; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д609** – ПС-579; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д610** – ПС-583; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д611** – ПС-583; 3/1876, ф. 18, ДА; **Д612** – ПС-583; 4/1876, ф. 18, ДА; **Д613** – ПС-610; 1/1876, ф. 18, ДА; **Д614** – ПС-619; 1/1876, ф. 18 а, ДА; **Д615** – ПС-667; 1/1876, ф. 18 а, ДА; **Д616** – ПС-685; 1/1876, ф. 18 а, ДА; **Д617** – ПС-696; 1/1876, ф. 18 а, ДА; **Д618** – ПС-710; 1/1876, ф. 18 а, ДА; **Д619** – ПС-831; 1/1876, ф. 18 а, ДА; **Д620** – 19, I, 1877, БАОНМ; **Д621** – 30, I, 1877, БАОНМ; **Д622** – 41, II, 1877, БАОНМ; **Д623** – 51, III, 1877, БАОНМ; **Д624** – 54, III, 1877, БАОНМ; **Д625** – 56, III, 1877, БАОНМ; **Д626** – 57, III, 1877, БАОНМ; **Д627** – 62, III, 1877, БАОНМ; **Д628** – 64, IV, 1877, БАОНМ; **Д629** – 69, IV, 1877, БАОНМ; **Д630** – 78, IV, 1877, БАОНМ; **Д631** – 81, IV, 1877, БАОНМ; **Д632** – 85, IV, 1877, БАОНМ; **Д633** – 86, IV, 1877, БАОНМ; **Д634** – 171, V, 1877, БАОНМ; **Д635** – 207, VII, 1877, БАОНМ; **Д636** – 246 пр. 31, VIII, 1877, БАОНМ; **Д637** – 293, X, 1877, БАОНМ; **Д638** – 304, X, 1877, БАОНМ; **Д639** – 309, X, 1877, БАОНМ; **Д640** – 314, X, 1877, БАОНМ; **Д641** – 323, XI, 1877, БАОНМ; **Д642** – 325, XI, 1877, БАОНМ; **Д643** – 329, XI, 1877, БАОНМ; **Д644** – 336, XI, 1877, БАОНМ; **Д645** – 342, XI, 1877, БАОНМ; **Д646** – 348, XII, 1877, БАОНМ; **Д647** – 365 пр. 69, XII, 1877, БАОНМ; **Д648** – 366, XII, 1877, БАОНМ; **Д649** – 369, XII, 1877, БАОНМ; **Д650** – 370, XII, 1877, БАОНМ; **Д651** – 371, XII, 1877, БАОНМ; **Д652** – 373, XII, 1877, БАОНМ; **Д653** – 379, XII, 1877, БАОНМ; **Д654** – ПС-138; 1/1877, ф. 19, ДА; **Д655** – ПС-218; 1/1877, ф. 19, ДА; **Д656** – ПС-355; 1/1877, ф. 19, ДА; **Д657** – ПС-576; 1/1877, ф. 19 А, ДА; **Д658** – ПС-728; 1/1877, ф. 20, ДА; **Д659** – ПС-736; 1/1877, ф. 20, ДА; **Д660** – ПС-736; 3/1877, ф. 20, ДА; **Д661** – ПС-736; 4/1877, ф. 20, ДА; **Д662** – 1, I, 1878, БАОНМ; **Д663** – 31, I, 1878, БАОНМ; **Д664** – 107, IV, 1878, БАОНМ; **Д665** – 148, V, 1878, БАОНМ; **Д666** – 148(2), V, 1878, БАОНМ; **Д667** – 160, V, 1878, БАОНМ; **Д668** – 226, VI, 1878, БАОНМ; **Д669** – 230(2), VII, 1878, БАОНМ; **Д670** – 275(2), VII, 1878, БАОНМ; **Д671** – 314, VIII, 1878, БАОНМ; **Д672** – 336, VIII, 1878, БАОНМ; **Д673** – 341, VIII, 1878, БАОНМ; **Д674** – 346, IX, 1878, БАОНМ; **Д675** – 377, IX, 1878, БАОНМ; **Д676** – 480, X, 1878, БАОНМ; **Д677** – 487, X, 1878, БАОНМ; **Д678** – 647, XII, 1878, БАОНМ; **Д679** – 695, XII, 1878, БАОНМ; **Д680** – 771, XII, 1878, БАОНМ; **Д681** – ПС-7; 1/1878, ф. 21, ДА; **Д682** – ПС-7; 2/1878, ф. 21, ДА; **Д683** – ПС-30; 1/1878, ф. 21, ДА; **Д684** – ПС-30; 2/1878, ПС-30; 3/1878, ф. 21, ДА; **Д685** – ПС-38; 1/1878, ф. 21, ДА; **Д686** – ПС-38; 2/1878, ф. 21, ДА; **Д687** – ПС-59; 1/1878, ф. 21, ДА; **Д688** – ПС-59; 2/1878, ф. 21, ДА; **Д689** – ПС-63; 1/1878, ф. 21, ДА; **Д690** – ПС-63; 2/1878, ф. 21, ДА; **Д691** – ПС-273; 1/1878, ф. 22, ДА; **Д692** – ПС-276; 1/1878, ф. 22, ДА; **Д693** – ПС-285; 1/1878, ф. 22, ДА; **Д694** – ПС-373; 1/1878, ф. 22 А, ДА;

1. Аорист је добро заступљен у документацији Сената (данас се овај облик третира као средство изражене стилематичности које се не употребљава у административном функционалном стилу[2]). Што се тиче учесталости употребе по лицима, утисак је да се приближно једнако користе облици 1. лица једнине, 3. лица једнине и множине; нису ријетки ни облици 1. лица множине, а облици 2. лица једнине и множине сасвим су ограничени (2. лице једнине углавном се везује за категорију питања[3]). Прилична фреквентност облика 1. лица једнине, па и 1. лица множине, разумљива је с обзиром на чињеницу да су адресанти често и наратори догађаја чији су непосредни или посредни актери.[4]

а) Сагласност у грађењу овог облика са данашњим књижевним језиком илуструјемо дијелом ексцерпираних примјера:

1. л. једн.: *не примих* Д177, *рекохъ* Д186, *прѝмѝхъ* Д101, *окумихъ* Д222, *видѣх* Д312, *Предвидѣх* Д312, *примих* Д313, *потражих* Д348,

---

Д695 – ПС-374; 1/1878, ф. 22 А, ДА; **Д696** – ПС-503; 1/1878, ПС-503; 2/1878, ПС-503; 3/1878, ф. 22 Б, ДА; **Д697** – ПС-708; 1/1878, ф. 22 Б, ДА; **Д698** – ПС-941; 1/1878, ф. 22 Ц, ДА; **Д699** – ПС-950; 1/1878, ф. 22 Ц, ДА; **Д700** – ПС-956; 1/1878, ф. 22 Ц, ДА; **Д701** – ПС-958; 1/1878, ф. 22 Ц, ДА; **Д702** – ПС-958; 3/1878, ф. 22 Ц, ДА; **Д703** – ПС-1009; 1/(2)1878, ф. 23, ДА; **Д704** – ПС-1028; 1/1878, ф. 23, ДА; **Д705** – ПС-1049; 1/1878, ф. 23, ДА; **Д706** – ПС-1172; 1/1878, ф. 23, ДА; **Д707** – ПС-1238; 1/(2)1878, ф. 23, ДА; **Д708** – ПС-1247; 1/1878, ф. 23 А, ДА; **Д709** – ПС-1285; 1/1878, ф. 23 А, ДА; 710. **Д710** – ПС-1521; 1/1878, ф. 23 Б, ДА; **Д711** – ПС-1530; 1/1878, ф. 23 Б, ДА; **Д712** – ПС-1582; 1/1878, ф. 23 Б, ДА; **Д713** – ПС-1719; 1/1878, ф. 24, ДА; **Д714** – ПС-1751; 1/1878, ф. 24, ДА; **Д715** – ПС-1751; 2/1878, ф. 24, ДА; **Д716** – ПС-1839; 1/1878, ф. 24, ДА; **Д717** – ПС-1839; 2/1878, ф. 24, ДА; **Д718** – ПС-1839; 3/1878, ф. 24, ДА; **Д719** – ПС-1842; 1/1878, ф. 24, ДА; **Д720** – ПС-1844; 1/1878, ф. 24, ДА; **Д721** – ПС-1862; 1/1878, ПС-1862; 2/1878, ф. 24, ДА; **Д722** – ПС-1894; 1/1878, ф. 24, ДА; **Д723** – ПС-1895; 1/1878, ф. 24, ДА; **Д724** – ПС-1904; 1/1878, ф. 24, ДА; **Д725** – 10, I, 1879, БАОНМ; **Д726** – 14, I, 1879, БАОНМ; **Д727** – 28, I, 1879, БАОНМ; **Д728** – 83, II, 1879, БАОНМ; **Д729** – 87, II, 1879, БАОНМ; **Д730** – 97, II, 1879, БАОНМ; **Д731** – 106, II, 1879, БАОНМ; **Д732** – 150, III, 1879, БАОНМ; **Д733** – 156, III, 1879, БАОНМ; **Д734** – 161, III, 1879, БАОНМ; **Д735** – ПС-46; 1/1879, ф. 25, ДА; **Д736** – ПС-185; 1/1879, ф. 25, ДА; **Д737** – ПС-212; 1/1879, ф. 25, ДА; **Д738** – ПС-232; 1/1879, ф. 25, ДА; **Д739** – ПС-305; 1/1879, ф. 25, ДА; **Д740** – ПС-355; 1/1879, ф. 25, ДА.

[2] B. Tošović, *Funkcionalni stilovi,* Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität Graz, 2002, стр. 158.

[3] Упор.: Б. Милетић, *Црнички говор,* СДЗб, IX, Београд, 1940, стр. 338; Л. Вујовић, *Мрковићки дијалекат,* СДЗб, XVIII, Београд, 1969, стр. 322.

[4] У појединим савременим српским говорима аорист је редукован и сведен, углавном, на треће лице једнине и множине (Љ. Суботић, *Језик Јована Хаџића,* Матица српска, Нови Сад, 1989, стр. 149).

повјеровах Д369, *разортачих* Д373, *казах* Д430, Д436, *нађох* Д348, *упитах* Д430, *доставих* Д430, *Добих* Д462, *усудих* Д465, *пођох* Д495, Д541, *вратих* Д495, *посумјах* Д495, *осудих* Д521, *послах* Д532, *метнух* Д532, *рекох* Д541, Д652, *замолих* Д541, *дођох* Д560, *нађох* Д732;

2. л. једн.: Што ти рече суд кад *изађе* пред њим Д666, Зашто *се свади* шњим Д666, *Издржали* ти казну Д666, како ти *остави* чунове Д715;

3. л. једн.: *уметнусе* Д20, *каза* Д65, Д435, Д495, Д572, Д607, Д682, *узе* Д501, Д572, *рече* Д79, Д138, Д435, Д666, он нам *одговори* Д110, те *дође* из Беча Д187, *речеми* Д259, *неказа* Д261, *лани изгубисе* Д268, *отиде* Д289, *и оде* Д304, *заклесе* Д318, *пописа и донесе* Д327, *изрече* Д412, *обвеза се* Д423, *оплете* Д449, он *се подјемчи* Д461, *изрече … и осуди* Д510, *обрнусе* Д521, *уби* Д546, *оте му … ледениц*у Д553;

1. л. мн.: *заборависмо* Д187, *посласмо* Д187, Д607, *Предвидѣсмо* Д312, *нађосмо* Д312, Д440, *остависмо* Д312, *покуписмо* Д327, *призвасмо* Д407, *пристасмо и изабрасмо* Д448, *непримисмо* Д465, *упитасмо* Д495, *уфатисмо* Д495, *пођосмо* Д495, *дочекасмо* Д600, *узесмо* Д600, *почесмо* Д673;

2. л. мн.: *посласте* Д371, *пресудисте* Д419, *написасте* Д419, што *попасосте* Д541, *уфатисте* Д495, *рекосте* Д577, Д666;

3. л. мн.: *одоше*[5] Д20, *нарушйше* Д20, *поздравйше се* Д56, за ово *бише* Сједоци Д126, *уватише* Д144, *дођоше* Д170, Д670, Д676, Д697, *окумише* Д222, *донесоше* Д268, *пуштише* Д268, *обвезаше се* Д303, *позваше* Д327, *и поручише* Д339, *изађоше* **Д339** (у истом документу и: *изидок* Д339), *одговорише* Д405, Д636, *показаше* Д411, *вратише* Д442, *казаше* Д442, *учинише* Д460, Д462, Д646, *закључише* Д460, *прођоше* Д463, *поараше* Д541, Д600, *окупише* Д550, *натоварише* Д627, *прорачунаше* Д656, *се разбјежаше* Д675, *посијаше* Д721, *неизмирише* Д733.

б) Глагол *знати* углавном има проширену основу на *-д* (промјена прве врсте): *признаде* Д242, Д388, *дознаде* Д372, Д547, *познадеих* Д388, *недознаде* Д454; као усамљен забиљежили смо примјер по петој врсти: *дознах* Д367.

[5] Према облицима овога типа издвојили смо и „источноцрногорске и црмничке облике" (М. Пешикан, *Староцрногорски средњокатунски и љешански говори,* СДЗб, XV, Београд, 1965, стр. 168): *ойдоше* Д329, *оидосмо* Д407; упор.: Б. Милетић, *Црмнички говор,* стр. 453.

И глагол *-дати* у већем броју примјера има облик на *-д: Дадосмо* Д276, *дадошеми* Д298, *дадоше* Д303, *даде* Д371, Д421, Д553, *украде* Д388, *дадох* Д442, *издаде* Д461, *предадох* Д461, *дадеми* Д462, Д557, *продадох* Д486, *предадоше* Д544, *покрадоше* Д621, *предаде* Д713, поред: *дасмому* Д439, *не даше* Д442, *продаше* Д583.

Код облика на *-стати* такође преовладава проширена основа: *остаде* Д133, Д480, Д696, *устадох* Д430, *остадоше* Д462, *стаде* Д495, *пристадоше* Д520, *пристаде* Д521, поред: *оста* Д373, *осташе* Д405, *стасмо* Д409, *усташе* Д608; нисмо уочили форме са *-ну* (али је посвједочен инфинитив: да … *прйстанут* неможе Д114, *останути* Д176).

На основу представљене грађе можемо рећи да се у списима Сената аорист глагола типа *знати, -дати, -стати*…, обично образује од проширене инфинитивне основе на *-д,* док проучаваоци старијег књижевног израза углавном констатују само напоредну употребу дужих и краћих облика аориста датих глагола.[6]

в) Од глагола *погинути,* као и у савременом књижевном језику, двојаки су облици аориста: *погйнуше* Д56, и *погибох* Д495, *погибе* Д674, али само: *подижє* Д112, *подигохъ* Д138, *трже* **Д666** (књижевнојезички облици: *подигох/подигнух*, *подиже/подигну, трже/тргну*). Правилне облике аориста имају и глаголи *срести, побјећи посјећи, чути*, *утећи*…: *срете се* Д56, *Сретосмо се* Д666; *побѣже* Д96, Д103, *побјеже* Д456, *побјегоше* Д715; *Посјече* Д703; Паша кад то *чу* Д367, *чусмо* Д435; *утече* Д421, Д495; *поможеми* Д348; [7] наведени глаголи у неким народним говорима имају проширене инфинитивне облике – *сретнут, побјегнут, посјекнут, чунут*…, а према њима и облике аориста: *сретнух, побјегнух, посјекнух, чунух*…[8]

---

[6] Упор.: Б. Остојић, *Језик Петра I Петровића,* ЦАНУ, Посебна издања, Књига 8, Одјељење умјетности, Књига 1, Титоград, 1976, стр. 167; Д. Вушовић, *Прилози проучавању Његошева језика,* Библиотека ЈФ, Београд, 1930, стр. 37; С. Ненезић, *Језик Николе I Петровића,* докторска дисертација, Никшић, 2007, стр. 190; М. Тепавчевић, *Језик Стефана Митрова Љубише,* докторска дисертација, Никшић, 2007, стр. 229; Р. Глушица, *Језик Марка Миљанова*, Културно-просвјетна заједница, Подгорица, 1997, стр. 148; Б. Остојић*, Језик Мемоара војводе Анта Даковића,* НИО УР, Никшић, 1989, стр. 117.

[7] Упор.: С. Ненезић, *Језик Николе I,* стр. 189–190.

[8] М. Стевановић, *Источноцрногорски дијалекат,* ЈФ, XIII, Београд, 1933–1934, стр. 87.

г) Глагол *разумјети* има књижевне облике аориста (по петој врсти) *разумјех* Д227, Д369, *разумѣше* Д403, *разумјесмо* Д495, Д605[9] – нема облика по првој врсти *разумједох/разумједок*, познатих појединим црногорским говорима[10].

д) Аорист глагола *донијети* гради се од цијеле основе: *донесе* Д327, Д729, *донесоше* Д495, и од окрњене основе: *доніесмо* **Д8** („…прва неправилност код овог глагола је у окрњености основе самога облика инфинитива: *доне*-”[11]); у савременом књижевном језику извјестан је паралелизам облика̂ од пуне и облика̂ од окрњене основе: *донесох*/*донијех*, али само *донесе*[12]… (поједини истраживачи облике од окрњене основе третирају као дијалектизме[13]). Двојност ових облика карактеристична је за већину црногорских говора.[14]

ђ) Уз књижевне форме: *видѣх* Д312, *Предвидѣх* Д312, *Предвидѣсмо* Д312, уочљиве су и дијалекатске: *виђе* Д96, Д430, *виђоше* Д713. У црногорским говорима егзистирају двије парадигме глагола *виђети* – једна са наставцима *-е (х/к/г), -есмо, -есте* и друга са наставцима *-о (х/к/г), -осмо, -осте*.[15] Овај паралелизам користили су и ондашњи писци.[16]

---

[9] В.: М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик I,* Научна књига, Београд, 1981, стр. 329.

[10] Ј. Вуковић, *Говор Пиве и Дробњака,* ЈФ, XVII, Београд, 1938–1939, стр. 72.

[11] М. Стевановић, *Савремени I,* стр. 344.

[12] М. Стевановић, *Исто,* стр. 344; *Речник српскога језика,* Матица српска, Нови Сад, 2007, стр. 306.

[13] Д. Вушовић, *Прилози проучвању Његошева језика,* стр. 36.

[14] М. Пешикан у *СК-Љ* говорима констатује напоредност старијег и млађег сигматског аориста: *донијесмо/донесосмо* (*СК-Љ* стр. 173); у ускочком говору редовни су облици од окрњене основе, а други су ријетки или се не чују (М. Станић, *Ускочки говор I,* СДЗб, књига XX, Београд, 1974, стр. 252); и у колашинском говору далеко је чешће *донијег* него *донесог* (М. Пижурица, *Говор околине Колашина,* ЦАНУ, Одјељење умјетности, Књига 2, Титоград, 1981, стр. 168); у источнохерцеговачким говорима уз *донијек* често се чује и *донесок* (Д. Вушовић, *Диалект Источне Херцеговине,* СДЗб, III, Београд, 1927, стр. 60); у Пиви и Дробњацима увијек је *донијек* (Ј. Вуковић, *Говор Пиве и Дробњака,* стр. 72).

[15] Облици обје парадигме својствени су мрковићком дијалекту (Л. Вујовић, *Мрковићки дијалекат,* стр. 263), говору Бјелопавлића (Д. Ћупић, *Говор Бјелопавлића,* СДЗб, књига XXIII, Београд, 1977, стр. 93), ускочком говору (М. Станић, *Ускочки говор I,* стр. 251–252), колашинском (М. Пижурица, *Говор околине Колашина,* стр. 168), источнохерцеговачким говорима (Д. Вушовић, *Диалект Источне Херцеговине,* стр. 60). За Пиву и Дробњаке карактеристично је *виђок, виђосмо*… (Ј. Вуковић, *Говор Пиве и Дробњака,* стр. 72).

[16] С. Ненезић, *Језик Николе I,* стр. 189–191.

е) Аорист од имперфективних глагола потврђују примјери[17]: одма строго *писах*… од кле получих Д298, *кад градисмо* Д327, већ нам се … извињаваше и *обетава* Д430, *ми онда звасмо … и питасмога* Д435, *одих тега питах* Д462, *писасмо* … да изиде, кој некћене, но одговори Д464, ништа *непитасмо* док бијаше жив Д495, *питасмо* јесули они убили Д495, *пита смо,* а он нама рече Д656. Глаголи – *писати, звати* и *питати,* као глаголи са основом на *а*, имају обличку подударност аориста и имперфекта у 1. л. једн. и 1. и 2. л. мн. (у књижевном језику подразумијева се разлика у дужини вокала *а*[18]), али њихова контекстуализација у конкретним случајевима, према нашем ишчитавању, условила је аористну функцију. Глагол *одити* припада „глаголима са два вида, који се одређује на основу језичке ситуације" – у функцији аориста добија перфективност.[19] Такав је и глагол *глобити*[20], потврђен обликом аориста: *глобих* Д532, *глобисмоиг* Д600. Исто важи и за претходно дате примјере глагола *разумјети, видјети*…[21]. Несвршени глагол *морати* забиљежили смо у облику аориста само по првој врсти: *но морадоше се* **Д185** (нисмо уочили облике по петој врсти).

ж) Аорист имперфективног глагола *хтјети*[22], од различитих основа, има краће и дуже облике, а предност је на страни краћих:

– *хтједе* Д480, *не хтједоше* Д721; *нектеде* Д119, *нити ктеде* Д122; *нехће* Д480, *некће* Д436, Д605, *инекће* Д449, *некћеше* Д453, **Д495** (као и: *некђе* Д130); *несћеше* Д333; *нешчеше* Д285, *нешћеше* Д608, *нешће* Д675, *шће* Д703; *нећеше* Д339.

---

[17] Аорист несвршених глагола риједак је, па и необичан, у савременом језику. Својствен је народним пјесмама. Ријетко се среће „код покојег класичног писца". Чује се, опет ријетко, у народним говорима који чине најужу основицу књижевног језика. Сматра се да „нема довољно јасног осећања његовог значења – ни код самих граматичара" (М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик II,* Научна књига, Београд, 1979, стр. 633–634). За црногорске говоре упор.: М. Пешикан, *СК-Љ,* стр. 199; Б. Милетић, *Црнички говор*, стр. 545–547; Л. Вујовић, *Мрковићки дијалекат,* стр. 322–323; М. Стевановић, *Источноцрногорски дијалекат*, стр. 118–119; Д. Ћупић, *Говор Бјелопавлића,* стр. 170; Ј. Вуковић, *Говор Пиве и Дробњака,* стр. 71–72; М. Станић, *Ускочки говор I,* стр. 253.

[18] М. Стевановић, *Савремени I,* стр. 340.

[19] Д. Ћупић, *Говор Бјелопавлића,* стр. 170. О проблему значења аориста глагола несвршеног вида в.: М. Стевановић, *Савремени II,* стр. 639–644.

[20] *Речник српскога језика*, Матица српска, 2007, стр. 201.

[21] *Речник српскога језика*, Матица српска, 2007, стр. 1125; 146.

[22] О питању значења аориста глагола *хтјети, моћи* и других неких глагола непотпуног значења в.: М. Стевановић, *Савремени II,* стр. 639–644.

з) Двовидски глагол *бити* углавном има пуне облике аориста, али је потврђено и аналошко уопштавање форме *би* за сва лица (*еръ бы и я радъ овый редъ држао* Д103, *вас молим да би кога послали* Д635, *а ако би … ми извукли тањи крај* Д644); усамљеним примјером потврђена је дијалекатска форма за треће лице множине *биху* (у саставу потенцијала): *да које биху*[23] *по данас Аіоши … учињели* Д267.

2. Имперфекат је у документима Сената много рјеђи од аориста. Углавном га илуструју облици 3. лица једнине и множине (адресанти обликом имперфекта обавјештавају адресате о прошлим радњама и стањима углавном трећих лица). Најчешћи је од помоћног глагола *бити.*

У поређењу са ондашњим књижевним изразом употреба имперфекта у документацији Сената сужена је[24], чиме се потврђује његова функционално-стилска ограниченост (у данашње вријеме као битна карактеристика имперфекта истиче се „функционалностилска једностраност" – везује се за књижевни и разговорни стил, а има мишљења да је у пословном и административном комуницирању „сасвим неумјестан"[25]; ипак, оваква квалификација, која питање нестајања имперфекта пребацује из синтаксе у поље стила, занемарује језичку реалност – из ширине административног стила не могу се генерално искључити језичке ситуације са семантичко-синтаксичком вриједношћу имперфекта).

а) За имперфекат глагола *бити* карактеристичне су напоредне форме:

бѣху Д20, Д56, *бѣше Илїа* Д133, *бјеху* Д167, Д520, Д521, Д666, *Бѣху* Д287, *бјех* Д560, *бјеху* Д666, Д721, *небјеше* њихов Д721, *не бјеше* ни турски ни србски Д721;

се *біяше* мака Д6, то не *бијаше* доста Д348, прогонство прво *небијаше* Д348, који тад *бијаше* Д464, да се он *бијаше* настанио Д471, док *бијаше* жив Д495, *бијаху* Д495, *бијагу* Д504, тако *бијаше* … дошло Д504, *бијаше* Његова Свјетлост Д511, *бијаше* се наслонијо Д511, тун *небијаше* Марко Д511, *небијаше* стигло Д656.

---

[23] Облик аориста потврђен у СК-Љ говорима (М. Пешикан, *СК-Љ,* стр. 171).

[24] Упор.: Д. Вушовић, *Прилози проучавању Његошева језика,* стр. 37–38; 77–78; С. Ненезић, *Језик Николе I,* стр. 191–193, 341–344; М. Тепавчевић, *Језик С. М. Љубише,* стр. 226–227; 388–390; Р. Глушица, *Језик М. Миљанова,* стр. 146–147; 282–284.

[25] B. Tošović, *Funkcionalni stilovi,* стр. 160.

Уочљиво је да је икавска форма овог облика скоро доследно везана за 3. лице једнине, а интересантно је да су њену ограниченост на 3. лице једнине запазили и поједини истраживачи језичког израза у старијој српској књижевности[26] (изван овог лица икавску форму регистровали смо свега два пута, а и форма *бјеше* потврђена је само три пута).

б) Док је у појединим црногорским говорима утврђена учесталост имперфекта помоћних глагола „можда и на штету аориста"[27], документација Сената када је у питању употреба глагола *хтјети,* не доприноси таквом размишљању – напротив, наводи на супротну претпоставку: баш као и код других глагола, употребу имперфекта глагола *хтјети* могла је потиснути чешћа употреба његовог аориста: *ћаше* Д167, *хћаше* Д348, *нећах* Д430, *неоћаше* Д673. У примјеру *хтѣше* попъ Марко да иде Д103, може се претпоставити графијска непрецизност и вриједност *ија* за *ѣ,* а са њоме конкретан примјер одговра парадигми *хтијах, хтијаше*…[28], која је у савременом језику запостављана – у *Речнику српскога језика* (2007) има књижевнојезички статус (уз облик *хоћах*, дају су и *хотијах* и *хтијах*[29]). (Мања је вјероватноћа да је у датом примјеру у питању форма *хтјеше* – морфолошки лик трећег лица множине аориста.)

в) Ријетки примјери осталих забиљежених глагола творе се и од инфинитивне и од презентске основе, али изостају они који би потврдили наставак *-ијах* или евентуални паралелизам *-ијах* и *-ах*.[30] Имперфекат глагола *моћи* има форме сагласне са савременом нор-

[26] K. Herta, *Jezičke karakteristike književnih djela Dositeja Obradovića,* Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Djela, knjiga XXXVI, Odjeljenje društvenih nauka, Knjiga 21, Sarajevo, 1970, стр. 150.

[27] М. Јовановић, *Говор Паштровића,* Универзитет Црне Горе, Подгорица, 2005, стр. 391–392.

[28] Упор.: М. Пижурица, *Језик Андрије Змајевића,* ЦАНУ, Одјељење умјетности, Књига 5, Титоград, 1989, стр. 316.

[29] *Наведено дјело,* стр. 1474. У савременим граматикама српског језика заступљен је само облик *хоћах* (М. Стевановић, *Савремени I,* стр. 349; Ж. Станојчић – Љ. Поповић, *Граматика српског језика за гимназије и средње школе,* Завод за уџбенике, Београд, 2008, стр. 124; Б. Остојић, *Кратка прегледна граматика српскога језика*, Унирекс, Подгорица, 1997, стр. 84). У хрватском језику примаран је облик *хтијах,* а рјеђи је *хотијах* (E. Barić i dr.: *Hrvatska gramatika,* II promijenjeno izdanje, Školska knjiga, Zagreb, 1997, стр. 272).

[30] Упор.: Б. Остојић, *Језик Петра I*, стр. 166; С. Ненезић, *Језик Николе I,* стр. 192; М. Тепавчевић, *Језик С. М. Љубише*, стр. 226; Р. Глушица, *Језик М. Миљанова,* стр. 147. За црногорске говоре упор.: М. Пешикан, *СК-Љ,* стр. 176–177; Б. Милетић, *Црмнички говор,* стр. 450–451; Л. Вујовић, *Мрковићки дијалекат,* стр.

мом: *нити могаше* Д6, *немогаше* Д185, *немогасмо* Д189, Д435, Д464, *немогах* Д462, *могаху* Д495. Нема потврда дијалекатских варијанти *могаг, могагу…*, *могак, не-могау…*[31] Књижевни модел образовања од инфинитивне основе наставком *-ах* потврђен је и примјерима глагола друге, четврте (б), пете и седме врсте[32]:

– *яхаше* Д20, Црногорци *насріетаху* Д20 (некњижевна форма са секундарном вриједношћу јата), Лани кад се *креташе* на војску командир *писаше* Д713;

– кои̇ нѣколико *напредоваше* Д20;

– *када се даваше* Д20, *кои спаваше* Д133, *имаху* Д157, *тумараше* Д303, *захтеваху* Д369, већ нам се … *извињаваше* Д430, *недаваше ми* Д461, *вртукаше* Д511, и запитах … … *што нечекасте* суд Д541; овој групи припада и примјер: *обусієваху се* деветъ Црногораца Д20, имперфекат глагола турског поријекла са значењем *скриваху се / припремаху се за напад* (од *бусија/пусија* < тур. *pusu, pusi* – засједа[33]), необичног за данашње језичко осјећање (није регистрован у *Речнику српскога језика* (2007)[34], а није га забиљежио ни Вук Караџић[35]);

– *стояху* Д20, *стојаху* Д348, *Који стајаше* Д475, *држаше* Д511.

Поред датих примјера имперфекта глагола пете врсте с односом основа *ā/a*, забиљежили смо и облик исте глаголске врсте с односом основе *ē/e* и имперфективним наставком *-јах:* нити *сміяше* Д6. Творбу од презентске основе наставком *-ах* илуструју облици имперфекта глагола шесте врсте, који сагласно књижевнојезичкој норми имају јотовани сугласник на крају основе: *кад се грађаху* Д557, *се чињаху* Д167, *што се све нахођаше* Д143, *кои сјећаше* Д521; за некњижевне форме са ненепчаним сугласником на крају основе: *одлазаху* Д20, *одлазаше* Д56,[36] претпоставља се разједначавање: у при-

264; Ј. Вуковић, *Говор Пиве и Дробњака,* стр. 71; М. Пижурица, *Говор околине Колашина,* стр. 167–168.

[31] В.: М. Пижурица, *Језик околине Колашина,* стр. 168, М. Станић, *Ускочки говор I,* стр. 251; Б. Милетић, *Црмнички говор,* стр. 451.

[32] В. М. Стевановић, *Савремени I,* стр. 338.

[33] A. Škaljić, *Turcizmi u srpskohrvatskom-hrvatskosrpskom jeziku,* „Svjetlost", Sarajevo 1985, стр. 156.

[34] Упор.: *бусија, бусијаш, бусијашки, бусијски* у *Речнику српскога језика*, Матица српска, 2007, стр. 123.

[35] В. С. Караџић, *Српски рјечник,* истумачен њемачкијем и латинскијем ријечима, Нолит, Београд, 1972.

[36] Овакви облици, својствени црногорским говорима (упор.: М. Пешикан, *СК-Љ,* стр. 177; Б. Милетић, *Црмнички говор,* стр. 450–451; Д. Ћупић, *Говор Бје-*

мјерима ове врсте сугласници *ш* и *ж* добијени јотовањем (*ношаше, одлажаше…*), због истовјетности односно сродности са сугласником *ш* из наставка за 2. и 3. лице једнине, дисимилују се и у савременом свакодневном говору[37].

Према књижевном облику имперфекта глагола *ићи*, са јотованим крајњим сугласником основе – *ићах*, издвојили смо примјер са уметнутим *з*, вјероватно, правописном омашком: Војник *изђаше* путем Д666.

Усамљен је случај у коме је од старог перфективног глагола *уљести* (*уљезем*[38]) употребљен облик 3. лица множине имперфекта – ради лакшег тумачења наводимо шири контекст: Враћаући се на трагъ сутриданъ, два или три сата пре сунчева захода, *улѣзаху* опетъ у нашой границы, и мало се бѣху одалили…, када… Д20. Иако у конкретном случају форма имперфекта *улѣзаху* одговара значењу аориста *улѣгоше* (прва врста), може се наслутити и њена аналошка имперфекатска вриједност према глаголу *улазити.*

3. На основу датог материјала закључујемо: за разлику од савремених административних текстова списи Сената показују добру заступљеност аориста; његово грађење највећим дијелом сагласно је са данашњим књижевним моделом; аорист глагола типа *-знати, -дати, -стати…*, обично се образује од проширене инфинитивне основе на *-д* (*дознаде, дадоше, остаде*); изостају дијалектизми типа *сретнух*, *побјегнух*, *посјекнух*, *чунух…*; *разумједох/разумједок*; потврђена је напоредност *видѣх*: *виђе: виђоше*; забиљежен је и аорист од имперфективних глагола (*кад градисмо*); аорист глагола *хтјети* има дуже и краће форме (*нектеде, нешће*), али су краће много чешће; употреба имперфекта у документацији Сената сужена је у односу на стање забиљежено у ондашњем књижевном изразу; најобичнији је од помоћног глагола *бити* (*бјеху*, *бијаше*); није карактеристичан наставак *-ијах* односно паралелизам *-ијах* и *-ах* (*чињаху*, *нахођаше*, *сјећаше*), а ријетким примјерима посвједочена је појава блиска и савременом свакодневном говору – разједначавање сугласника насталих јотовањем (*одлазаше* – умјесто *одлажаше*).

лопавлића, стр. 94; М. Пижурица, *Говор околине Колашина,* стр. 168; М. Станић, *Ускочки говор I,* стр. 249–250), потврђени су и језичким изразом Николе I (С. Ненезић, *Исто,* стр. 192).

[37] В. М. Стевановић, *Савремени I,* стр. 134–135.

[38] В. С. Караџић, *Српски рјечник* (1972), стр. 780.

Sanja ŠUBARIĆ

ON THE FORMS OF THE AORIST AND THE IMPERFECT TENSE IN THE MANUSCRIPTS OF THE MONTENEGRIN SENATE

Summary

This work offers an insight into the morphological features of the aorist and the imperfect tense as found in the documents of the Montenegrin Senate written during the second half of the 19 th century. Unlike the contemporary administration texts, these documents point towards a higher frequency of the aorist, the formation of which is for the most part in accordance with the contemporary literary model. The imperfect tense is far less frequent that the aorist in the documents of the Senate; it is most commonly found in the auxiliary verb *to be*; its usage in these documents is rather narrow as compared to the literary expression of the period, which confirms its functional and stylistic limitations.